

Persmap Moussem Festival '09

Een plek waar artiesten uit de Arabische wereld en Europa elkaar ontmoeten

Van 11 tot 28 november vindt het Moussem Festival plaats in Antwerpen, Mechelen, Brussel en voor het eerst ook in Casablanca en Rabat. Met dans, theater, performance, muziek en debat vermengt het Moussem Festival kunst en cultuur uit de Maghreblanden en het Midden-Oosten met creaties van artiesten uit Europa. Zo is er de première van '**Belga**', een theaterproductie van 't Arsenaal door Rachida Lamrabet en Michael De Cock, die plaatsvindt op 5 november in Casablanca, maar verder ook te zien is op 11 november in 't Arsenaal in Mechelen en op 19 november in het Zuiderpershuis in Antwerpen.

Er is de **Schrijverskaravaan**, vier Marokkaanse en vier Vlaamse auteurs, die pendelen tussen Casablanca, Rabat, en van 11 tot 13 november tussen Brussel en Antwerpen.

Verder zal de populaire zanger **Kadim Al Sahir**, een boegbeeld van de hedendaagse Arabische muziek, voor het eerst in België te bewonderen zijn op 21 november in Bozar en komt **Adonis**, volgens sommigen de grootste auteur in het Arabisch taalgebied, voorlezen uit eigen werk. Adonis zal ook in debat treden met Geert Van Istendael.

Theater

Belga – 't Arsenaal

Woensdag 11 november 't Arsenaal, Mechelen 20.15u

Donderdag 19 november ccBe, Berchem 20.30u

'Belga' gaat over een jonge Berber die in de jaren '60 vol verwachting in België arriveert om te werken. Aangetrokken door sprookjesachtige beloften hoopt hij snel en bemiddeld terug te keren naar zijn vaderland.

Zijn vrouw en kinderen komen en groeien op in de westerse maatschappij. Een maatschappij met andere normen en waarden dan die waar hij vandaan komt. Ooit, zo maakt hij zichzelf wijs, keren ze

allemaal terug. Maar voor de kinderen en de kleinkinderen, is er geen weg terug.

'Belga' gaat over de dromen van migranten, hun bijdragen tot onze maatschappij en over hun eenzaamheid, zoveel jaren later.

'Belga' vertelt niet enkel een stuk migratiegeschiedenis maar ook een verhaal met zijn wortels in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw.

'Belga' vertelt de verhalen en dromen van de eerste avonturiers die naar hier kwamen.

Deels in het Berbers, Nederlands en Frans.

Een voorstelling van Rachida Lamrabet, Michael De Cock, Mourade Zeguendi, Mostafa Benkerroum, Lotte Heijtenis, Charlotte Vandermeersch, Stef Depover, Anna Seniow en Caroline Fransens

Productie: 't Arsenal i.s.m. Moussem

'Belga' is de eerste theatertekst van Rachida Lamrabet. Lamrabet (°1970) is geen onbekende meer in de literaire wereld. Met haar verhaal Mercedes 207 won ze in 2006 de Kif Kif Literatuurprijs 'Kleur de Kunst!'. Met Vrouwland won Rachida Lamrabet de Debuutprijs 2008 (een initiatief van Boek.be). De jury noemde haar een belangrijke nieuwe stem in het Vlaamse literaire landschap. Intussen verscheen ook haar tweede boek, Een kind van God. Lamrabet is behalve auteur ook juriste voor het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR).

Literatuur

Schrijverskaravaan tussen Vlaanderen en Marokko

Kent u de Marokkaanse literatuur? En hoe bekend is de Vlaamse literatuur bij Marokkanen? Dit najaar reiken Marokkaanse en Vlaamse auteurs elkaar de hand. In oktober zijn Rachida Lamrabet, Tom Lanoye, Joseph Pearce en Anne Provoost te gast in Casablanca en Rabat. Ze ontmoeten er collega-schrijvers Latifa Baqa, Mohamed Berrada, Mohamed Nedali en Abdallah Zrika.

In november zetten ze hun gesprekken voort in Brussel en Antwerpen. Deze acht auteurs met roots in Vlaanderen en/of Marokko presenteren zich aan het publiek tijdens feestelijke literairmuzikale avonden en debatten. Ze staan stil bij de veranderingen die de laatste jaren in beide landen voelbaar werden. Ze buigen zich over de verbindingen die onder meer door de migratie zijn gegroeid, over taal, meertaligheid

en identiteit. Over hoe het land van de ander hen inspireert. Maar bovenal overtuigen ze elkaar en het publiek met de kracht van hun literair werk.

Vrijdag 13 november Zuiderpershuis, Antwerpen 20.30u

Zaterdag 14 november Passa Porta, Brussel 20.00u

Zelfportret van een ander, een literair-muzikale avond

Een literair-muzikale avond

Hoe kijk ik naar mezelf, hoe kijk ik naar de ander? Zijn de gelijkenissen groter dan de verschillen? Besta ik zonder de blik van ander? Acht briljante auteurs lezen voor uit eigen werk en reflecteren over de ander in henzelf. Een zinnenprikkelende avond in drie talen en minstens evenveel literaire genres, opgeluisterd door grensoverschrijdende live muziek, met vooraanstaande literaire stemmen uit Vlaanderen en Marokko.

Met: Latifa Baqa, Mohamed Berrada, Rachida Lamrabet, Tom Lanoye, Mohamed Nedali, Joseph Pearce, Anne Provoost, Abdallah Zrika

Regie: Abdelmalek Kadi.

Muziek: Osama Abdulrasol, Henk De Laat, Sjahin During

Productie: Het Beschrijf, Moussem, WCC Zuiderpershuis, Daarkom
In het Nederlands, Frans en Arabisch.

Zondag 15 november Passa Porta, Brussel 11.00u

Enerzijds, anderzijds

Literaire ontmoetingen

Vier duogesprekken tussen Vlaamse en Marokkaanse auteurs over de pertinente literaire thema's van vandaag. Hoe verhoudt het lokale zich tot het universele in Marokkaanse en Vlaamse letteren? Welke inspiratie halen de auteurs uit hun eigen leven? Leggen ze graag de tijdgeest vast in hun boeken? Welke plaats heeft engagement in hun werk? Zijn er onderwerpen waarover men niet schrijven kan, en dus zwijgen moet? Of is de literatuur het domein van de absolute vrijheid?

Met: Latifa Baqa, Mohamed Berrada, Rachida Lamrabet, Tom Lanoye, Mohamed Nedali, Joseph Pearce, Anne Provoost, Abdallah Zrika

Muziek

Jil Jilala

Donderdag 12 november 't Arsenaal, Mechelen 20.15u

Zaterdag 14 november Zuiderpershuis, Antwerpen 20.30u

Donderdag 19 november Bozar, Brussel 20.15u

Vrijdag 20 november ATTACAFA, Rijsel 20.00u

Zaterdag 21 november 30cc, Leuven 20.00u

Zondag 22 november De Centrale, Gent 20.00u

Jil Jilala is een legendarische muziekgroep die een ongeken- de bijdrage heeft geleverd aan de vernieuwing van traditionele Marokkaanse muziekstijlen, zoals de gnawa-, soefi-, malhoun- en Andalusische muziek. **Jil Jilala** is niet alleen geliefd door zijn muziek, maar ook door zijn maatschappijkritische teksten, waarin oude volkswijsheden met de moderne samenleving verweven zijn. De muziek van **Jil Jilala** is poëtisch, visionair, gedreven en heeft een mystieke ondertoon. De groep geniet internationale bekendheid en heeft talloze tournees gehouden, niet alleen in Arabische landen maar ook in veel Europese landen, de Verenigde Staten, Canada en Japan.

Met: Jahfar Ziat (bouzouk), Mohamed Saïd (sentir), Molay Taher (percussie) en Abdelkarim El Qasbaji (percussie)

*Op 14, 19, 21 en 22 november zal het optreden van Jil Jilala voorafgegaan worden door het **Ghiwaniyat Orchestra***

Ghiwaniyat Orchestra

Het project **Ghiwaniyat Orchestra**, gecreëerd door Abid Bahri, is een ontmoetingsplek voor muzikanten van diverse muzikale disciplines, die samen hulde brengen aan de Ghiwaniyabeweging.

De Ghiwaniyabeweging ontstond in de jaren zeventig in Marokko. Groepen als *Nass El Ghiwane*, *Jil Jilala* en *Lemchaheb* maakten toen furore met kritische teksten op een nieuw soort populaire muziek en zorgden daarmee voor een stijlbreuk met de muziek uit de jaren '60.

Ghiwaniyat Orchestra herneemt de originele muziek van deze groepen, maar blaast ze letterlijk nieuw leven in. De oorspronkelijke melodie blijft steeds herkenbaar in de snarensectie, maar de blazers kruiden kwistig met nieuwe harmonieën, improvisaties en ritmische impulsen.

Abid Bahri (banjo, mandoline, bouzouki), Arne Van Dongen (contrabas), Luc Mishall (tenor- en sopraansax), Véronique Delmelle (alt- en baritonsax), Nico Nijholt (tromboon), Jean-Paul Estievenart (trompet), Ahmed Khaili (bendir, ta'rija), Peter Schneider (conga's, bongo)

Concept: Abid Bahri

Arrangementen: Véronique Delmelle, Arne Van Dongen

Muzikale coördinatie: Véronique Delmelle

Productie: MET-X vzw ism Mousseem

Debat

De stemmen van de jaren '70

Donderdag 19 november Bozar, Brussel 19.00u

Nass El Ghiwane, Jil Jilala en Lamchaheb zijn groepen die een sociaal culturele en historische fase in Marokko markeren. Dankzij hun geëngageerde teksten die de problemen van de Marokkaanse jeugd in die tijd poëtisch schetsten en dankzij het krachtige ritme van hun muziek, gespeeld op traditionele instrumenten, hebben ze een heuse revolutie ontketend in de Maghrebijnse muziek en lieten zo een onuitwisbare indruk na op het culturele landschap van Marokko in het bijzonder.

Gesprek met Moulim El Arousi (kunstcriticus en professor filosofie en esthetiek aan de Faculteit Letteren van de universiteit van Casablanca) en Moulay Taher El Asbahani (stichter van Jil Jilala).

Moderator: Ahmed Oubari

Debat en muziek

Vrijdag 20 november Bozar, Brussel

19.00u: Debat

De Amazigh- of berberidentiteit

Na een lange periode van marginalisering en uitsluiting, wordt de Amazighcultuur meer en meer gezien als een belangrijk element in de

ontwikkeling van de Maghrebijnse identiteit. De Maghrebijnse gemeenschap in Europa, die voor een groot deel bestaat uit Imazighen, ontsnapt niet aan deze ontwikkeling.

De Amazigh- of berberidentiteit en de culturele diversiteit in de Maghreblanden en in de migratie – Gesprek met Ahmed Boukous (rector IRCAM, linguïst en socioloog gespecialiseerd in de Amazighcultuur), Abderrahman El Aisati (Universiteit Tilburg) en Idir. Moderator: Labib Fahmy

20.15: Dubbelconcert

Imetlaâ, Tarwa n Chikh Muhend & Al Walid Mimoun'

Het kosmopolitische ensemble Imetlaâ brengt traditionele Amazighmuziek uit de Rifstreek, maar laat zich inspireren door klanken en muziekstijlen van over heel de wereld.

Op het Moussem Festival gaat Imetlaâ een samenwerkingsverband aan met de bekendste Riffijnse troubadours (Imedyazen) Tarwa n Chikh Muhend en wil zich zo verdiepen in het rijke traditionele muzikale aanbod van Noord-Afrika. Daarnaast experimenteert Imetlaâ met de geëngageerde protestzanger Al Walid Mimoun die als singer-songwriter een groot aanzien kent binnen de Amazighwereld en in Europa.

Idir

Idir werd in het midden van de jaren '50 geboren in een Berbergezin in Kabylïë, Algerije. Hij groeit uit tot een geëngageerde zanger die zich het lot van de Berberbevolking aantrekt. Zijn liedjes gaan over liefde, cultuur (en meer specifiek de Berbercultuur), ballingschap en immigratie. In tegenstelling tot de grote orkesten uit de jaren '40 en '50 beperkt Idir zijn instrumentarium tot enkele snaarinstrumenten en stem.

Idir staat al meer dan dertig jaar op het podium en zijn muzikale talent doet hem de wegen kruisen van tal van andere rasartiesten als Manu Chao, Dan Ar Braz, Karen Matheson, Zebda, Maxime Le Forestier en Jean-Jacques Goldman. Idir laat zo zijn eigen muziek op unieke wijze versmelten met muziek van over heel de wereld.

Theater en dans

Zaterdag 21 november ccBe, Berchem

20.30u

Groeten uit Aracataca – TG Eendhoorn

Twee jonge vrouwen en één man delen een liefde voor het absurde en het magisch-realisme. Het eigenwijze gezelschap 'Eendhoorn' staat te trappelen om de theaterzalen plat te spelen. Ze vetrekken vanuit teksten die anderen reeds geschreven hebben of vanuit het niets. Als het maar resulteert in een complete eigen wereld, die bevreemdend en tegelijkertijd herkenbaar werkt, in zijn schoonheid, absurditeit en wreedheid.

Na HotelAh!med (Union Suspecte) en het winnen van de KifKif Awards voor Spoken Word maken Ikram Aoulad L'Ahcen en Souad Boukhatem samen met Martijn Megens zich op om hun eigen broze scheppingen voor de leeuwen te gooien.

Productie: TG Eendhoorn, Moussem en ccBe

22.00u

Battle Front

Met elementen uit verschillende dansstijlen zoals body drumming, breakdance, hiphop, tricks, capoeira en zelfs moderne dans wil de dansvoorstelling 'Battle Front' op het ritme van breakbeats de leefwereld van jongeren in grootsteden illustreren. De dansers halen hun inspiratie uit muziek, de media en hun eigen leefwereld.

Met Maduangele Biebis Joe, Taka Nohara, Revell Samuel, Karim Kalonji, Sam De Waele, Abdelaziz Matricha. Choreografie: Samir Bakhat

Een productie van Rhythm Naturals met Moussem i.s.m. Cultuurcentrum Berchem, met de steun van Stad Antwerpen.

Na afloop van de voorstellingen vieren we nog een feestje in de foyer met DJ Juan.

Debat, performance, dans en muziek

Zaterdag 21 november Bozar, Brussel

15.30u: Debat

Democratische overgang in Marokko, utopie of realiteit?

Onze gasten debatteren over de grote doelstellingen waarmee Marokko geconfronteerd wordt. Verschillende thema's zoals vrouwenrechten, vrijheid van meningsuiting en moderniteit zullen worden aangekaart. Anderzijds zullen ook de grote veranderingen op verschillende vlakken die de laatste jaren door Marokko zijn ingeleid, worden geëvalueerd.

Met Ahmed Reda Benchemsi (Hoofdredacteur van Tel Quel); Soumia Naamane Gessous (socioloog en professor aan de universiteit van Casablanca); Abdellah Saaf (ex-minister van Onderwijs, directeur van Le CERSS).

Moderator: Hocine Ouazraf

17.30u: Performance

Shining Sound

Saïd Gharbi

'Shining Sound' is een spektakel/performance van de blinde choreograaf Saïd Gharbi waarin hij het publiek meeneemt in zijn realiteit. Dat is een realiteit die niet gehuld is in het duister, maar waarin beelden opgewekt worden door geluiden. Gharbi is in staat om zich te bewegen zonder beroep te doen op het zicht.

Als artiest interpreteert Gharbi de beelden die hij 'hoort' op de meest vrije manier. Hij nodigt de bezoeker uit om hetzelfde te doen met als boodschap: relativeer de wereld die geobsedeerd is door niets zeggende beelden.

Saïd Gharbi begon in 1992 te dansen bij Ultima Vez. In 2002 creëerde hij zijn eerste eigen bewegingen in de voorstelling 'Inn Tidar' van Les BGM waarvoor hij in 2004 ook in 'Miros' danste. 'Black Wrap' is een dansvoorstelling van Theater Stap uit 2007 waarin Gharbi samen met

drie blinde dansers stond. In 2003 was Saïd Gharbi reeds te gast op het Moussem Festival.

19.00u: Dans

Crying of My Mother

Iraqis Bodies

'Crying of My Mother' is een portret van de tragedie en wanhoop van het hedendaagse Irak. Het toont het noodlot van de mensen die gedwongen worden te vluchten naar 'not my place, but a nowhere place', zoals Muhanad Rasheed het zegt. 'Crying of My Mother' is het verhaal van de drie dansers in deze voorstelling zèlf. Ze ontvluchtten Irak vanwege de oorlog en leven sindsdien in Damascus, Syrië.

Muhanad Rasheed heeft de artistieke leiding over het gezelschap Iraqis Bodies. De drie dansers van het gezelschap ontmoetten elkaar op de dans- en theateracademie van Bagdad. Vijf jaar geleden startte hun samenwerking. Rasheeds choreografieën zijn gepresenteerd op het Mada festival (Irak), het Cairo festival (Egypte), het Jaresh Festival en het Philadelphia Festival (Jordanië). Bij dit laatste festival won 'Crying of my Mother' in 2007 de juryprijs.

20.15u: Muziek

Kadim Al Sahir

De Irakees Kadim Al Sahir heeft het gezicht van de hedendaagse Arabische muziek compleet veranderd. Al Sahir roeide tegen de stroom in en creëerde een uitgesproken en gesofistikeerde eigen stijl. Hij is een vernieuwer die muziek maakt van binnenuit. Wat de uitkomst daarvan is, valt moeilijke te omschrijven. Het is geen volledig klassieke muziek, maar het is evenmin folkloristisch, noch pop georiënteerd.

Kadim Al Sahir behoort tot de absolute wereldtop van Arabische artiesten en slaagt erin om een groot publiek dat bestaat uit verschillende generaties te bereiken dankzij de diepte en de charme van zijn muziek en performance.

Familiedag

Zondag 22 november ccBe 15.00u

Oh suivant!

Circustheater D'irque & Fien

Minder is meer! Zeker zo bij deze sublieme circusartiesten. Hun miniarsenaal: een tafel, stoel en botsballen en een charmante piano. Daarmee toveren ze, zonder woorden, met veel flair en schijnbaar moeiteloos een poëtische circusvoorstelling vol acrobatie.

D'irque en Fien betrekken op een geheel natuurlijke wijze het publiek bij hun spel. Ze spelen zo alert, vindingrijk en professioneel in op de spelers uit het publiek dat er een ongelooflijk prettige energie door de zaal zindert. Bovendien overtreffen de toevallige spelers zichzelf als onmisbare schakel in het geheel.

'Oh suivant!' is een intieme voorstelling die aantoont dat woorden overbodig zijn om een publiek sprakeloos te maken. U zal genieten van deze fantastische circusartiesten, die over heel de wereld succes oogsten met hun humoristische voorstelling voor de hele familie!

Maar er zijn ook workshops en open ateliers waar de kinderen gratis aan kunnen deelnemen. Daarin kunnen zij toneel leren spelen, werken met video, kostuums maken, zingen, dansen en springen.

Performance

Zondag 22 november Bozar, Brussel

18.00u:

Made in Paradise

Yan Duyvendak en Omar Ghayatt

Sinds 11 september 2002 wordt de wereld verdeeld: wij en de Andere. Yan Duyvendak en Omar Ghayatt, een Zwitserse en Egyptische performer ontmoetten elkaar in Caïro en besluiten om de wereld van de Andere van dichterbij te bekijken. Ze ontdekken dat in het wantrouwen ten opzichte van de Andere meteen iets geruststellends schuilt.

In de performance Made in Paradise worden volop fragmenten uit het leven van de Andere getoond. De fragmenten zijn uitermate subjectief en specifiek. En het publiek maakt een selectie die het best bij haar

past. Er wordt zo een gemeenschappelijke ruimte gecreëerd die bij elke voorstelling verschilt en daarom uniek is.

Dans

Vrijdag 27 november Monty, Antwerpen

20.30u

Äataba

Taoufiq Izeddiou / Anania

De dansvoorstelling 'Äataba' vertelt het verhaal van een nieuwe wereld die de laatste jaren in Marokko is ontstaan. Een wereld van nachtclubs, bars drinkgelagen in achterkamertjes bij mensen thuis. Veel mannen en vrouwen leiden op die manier een dubbel leven: overdag zijn het respectabele burgers, maar 's nachts wordt er gefeest, gedanst en gedronken. Lichamen geraken verstrengeld in een roes van genot. Taoufiq Izeddiou schetst met Äataba de sociale hypocrisie van de huidige Marokkaanse maatschappij.

Concept en choreografie: Taoufiq Izeddiou

Muzikaal concept: Guy Reynaud

Dans: Ahlam Ettamri, Marjorie Moy, Amal Naji, Hassania Himmi

22.00u

Shining Sound

Saïd Gharbi

Zie 21 november

Literatuur, dans + feest

Zaterdag 28 november Bozar, Brussel

15.30u: Literatuur

Adunis

+ ronde tafelgesprek met Geert Van Istendael

Adunis is een verbannen dichter uit Syrië die in de jaren '60 het blad Chi'r (Poëzie) mee oprichtte. In 1968 richtte hij het blad Mawâkif (Posities) op, een plek van vrijheid waarin de poëzie grondig vernieuwd werd. Adunis, die sinds de jaren '80 in Frankrijk woont, wordt beschouwd als een van de grootste schrijvers uit de Arabische wereld.

Op 79-jarige leeftijd komt Adunis naar Brussel om enkele van zijn gedichten voor te dragen. Daarna zal hij samen met de Vlaamse schrijver Geert Van Istendael een poging doen om de afstand tussen Oost en West te overbruggen.

Moderator: Taha Adnan

Monty, Antwerpen

20.30u

Äataba

22.00u

Shining Sound

23.00u

Na afloop van deze voorstellingen, organiseren we nog een spetterend feest met **DJ Merdan Taplak** die melodieën uit alle werelddelen op passionele wijze kneedt tot elektronische dansmuziek.

Contact:

*Han Zinzen
Driekoningenstraat 126
2600 Berchem*

*03 286 88 52
0497 429 144*

han@mousseem.be